

SVOBODNA SLOVENIJA

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 413193

Redacción y Administración:
Calle Víctor Martínez 50 (Suc. 6)
Buenos Aires, Argentina

“ESLOVENIA LIBRE”

Año (Leto) XI (6)

BUENOS AIRES, 1. OKTOBRA (OCTUBRE) 1953.

No. (Štev.) 39

CORREO
ARGENTINO
(Precedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Víctor Martínez 50 - Buenos Aires

Evropska obrambna skupnost

Evropo pretresa sedaj borba za bodočnost evropske obrambne oborožene sile. V francoskem parlamentu grozi vladi nova kriza, ako bi zahtevala, da naj pri prihodnjem zasedanju parlamenta poslanci pogodbo v Evropski obrambni skupnosti ratificirajo. Vse francoske vlade so se dobro zavedale, da bo v parlamentu težko najti večino, ki bi pogodbo o EOS ratificirala. Ameriški opazovalci so izračunali, da bi vlada v parlamentu dobila za pogodbo pet glasov večine. Našla bi se tudi pot, da bi se pogodba odobrila tudi po kakšni drugi poti, toda sedanjim predsednik vlade Laniel je v parlamentu večkrat obljubil, da bo parlament tisti, ki bo pogodbo ratificiral.

Toda v parlamentu opozicija proti pogodbi narašča. V Lanielovi vladi so namreč tudi zastopniki De Gaulleove stranke in disidenti njegove stranke. Kot skrajni desničarji so vedno bili proti vsakemu prevelikemu popuščanju v vprašanju nemške oborožitve. Toda sedaj niso proti pogodbi samo desničarji, ampak tudi že radikalni socialisti, stranka, ki pripada levici centra. In vendar so bili ravno iz te skupine tisti državni, ki so sedanje besedilo pogodbe sestavili. Ko je 1. 1950 Plevan kot predsednik vlade v ZDA nastopal kot zastopnik države, ki je tedaj najbolj radikalno zagovarjala evropsko federacijo, je prinesel s seboj načrt pogodbe o EOS; načrt je bil pozneje sprejet tudi na konferenci članice NATO v Lizboni, kjer je bilo sklenjeno, da naj EOS omogoči, da bi zahodna Nemčija čimprej postala članica NATO. Plevan je načrt o EOS zgradil nekako tako, kakor je bil sestavljen Schumanov načrt. Pogodbo o EOS bi izvajal: 1. poseben odbor ministrov, zastopnikov šestih držav članice EOS; 2. odbor bi imel ob sebi posvetovalno skupščino, ki bi štela 87 članov (zamešek nekakšnega evropskega parlamenta); 3. poseben vrhovni vojaški komisarjat bi štel 9 članov in bi bil dejanska glavni stan evropske oborožene sile. Pogodbo so dosedaj ratificirali belgijski in nizozemski parlament, prav tako pa tudi obe zbornici v Bonnu. Ker je sedaj Adenauer privedel tolikšno večino v parlament, bo tudi odpravljena tista ovira, v nemški ustavi, ki pravi, da Nemčija ne more imeti lastne oborožene sile.

V Franciji so bili dolgo ponosni na to, da so bili oni tisti, ki so s Schumanovim načrtom in nato s predlogom o EOS postavljali temelje za evropsko unijo. Toda položaj v Evropi se je medtem začel spreminjati, zlasti pa še po Stalinski smrti. V Moskvi je začel pihati drug veter — tako mislijo mnogi v Evropi — in tista nevarnost, ki je poprej vse zahodne države gnala pod isti dežnik varnosti, je ponehala. Malenkov je v svojem govoru izrekel Franciji posebno vpoštevanje. Omenil je, da sojet-ska nevarnost pač ni taka, da bi bilo zaradi tega treba obnavljati nemško vojsko, sojet-ski agenti pa so v vzhodni Nemčiji istočasno obljubljali, da se bo sojet-ska vojska umaknila iz Nemčije, brž ko bi nova enotna nemška vlada obljubila, da bo Nemčija nevtralna. Ako je bila Rusija tista, ki je pospešila ustanavljanje EOS, tedaj je posledaj ta razlog odpadel, ter sojet-ski ne mislijo na pohod proti Atlantiku.

Brž ko bi tedaj odpadla sojet-ska nevarnost, bi Francija dobila svobodne roke ne samo v Evropi, ampak tudi v Aziji. Zato je treba ta trenutek pomirjenja primerno izrabiti in zahtevati za Francijo koncesije, ki jih Francija kot vodilna evropska velesila mora dobiti. Danes je skoraj velika večina francoskih strank za to, da mora vlada pred ratifikacijo pogodbe o EOS doseči: 1. Adenauerjeva vlada mora v vprašanju Posarja ustreči francoskim pogojem (Posarje naj ostane internacionalizirano in samostojen član evropske skupnosti); 2. oborožene sile ZDA morajo aktivneje podpreti francosko vojsko v Indokini; 3. Anglija mora skleniti tako pogodbo z državami EOS, da bo vpostavljen ravnotežje Francije z nemško premočjo; 4. samostojnost francoskih oboroženih sil v

EOS mora poročevati 9 posebnih protokolov. Ako bo šlo vse tako, kakor so sedaj ves ta problem s svojimi pogoji zastavili Francozi, tedaj bodo pogajanja za evropsko oboroženo skupnost trajala vsaj še nova tri leta.

Kako bodo odstranjene te težave, je težko predvideti. V New Yorku je na zborovanju OZN francoski državni podtajnik Maurice Schuman povabil sojet-ske na posebno sodelovanje z EOS, ki se snuje. Seveda sojet-ski ne bodo vzeli tega resno, toda francoska diplomacija misli, da je prišel čas, ko Francija lahko tak-tizira s sojet-ski. V ZDA pa prevladuje

ŠPANIJA V NOVI VLOGI

Dolgo so trajala pogajanja med ZDA in Španijo za zavezniško in gospodarsko pogodbo, ki je bila zdaj podpisana. Pred leti so v ZDA vojaški strokovnjaki terjali, da mora biti Španija vključena v obrambni sistem zahodne Evrope in da je nujno, da morate imeti ameriška mornarica in letalstvo oporišča tudi v Španiji. Da so pogajanja tako dolgo trajala, je mnogo kriv razvoj v Evropi. Do 1. 1951 je v Angliji vladala delavska stranka, ki je bila odločno proti temu, da bi Španija sodelovala v zahodnem obrambnem bloku in to zaradi režima, ki vlada v Španiji.

Trdili so, da je Francov režim fašističen in totalitaren — nič pa teh Francovih nasprotnikov ni motilo, da je tudi v Jugoslaviji na oblasti totalitaren komunistični režim, pa so vključili temu v Londonu zagovarjali pomoč in zaveznitvo, ki naj obdrži Tita na oblasti.

Španija v zboru evropskih velesil

Pogodbe, sklenjene med Španijo in ameriško vlado, dovoljujejo Amerikancem gradnjo letalskih in pomorskih oporišč v Španiji, Španija pa bo zato prejela vojaško in gospodarsko pomoč. V ZDA pripisujejo največjo važnost pristanišču Cadizu, ker da se v tamošnji zaliv lahko zateče vsa ameriška sredozemska mornarica. Geografski položaj španskega polotoka je tak, da postaja Španija v ameriškem obrambnem sistemu v Evropi najvažnejša sodelavka. Nova pogodba med Španijo in ZDA namreč Španije ne vključuje v NATO, ampak postavlja Španijo ob stran ZDA kot zaveznico. Ako bi zahodni zavezniki kdaj hoteli Španijo vključiti v NATO, bi verjetno vse evropske velesile morale s špansko vlado najprej skleniti tako vrsto zavezniških pogodb — Španija se v zbor evropskih velesil vrača s takim ugledom kot ga ni imela v zadnjih petdesetih letih.

Proti takemu razvoju mednarodnega položaja v Evropi so se dosedaj najbolj upirali socialisti in drugi levčarji v Evropi. V Angliji je bila pod vplivom te propagande celo konservativna stranka, ki v razmerju s Španijo ni mogla kreniti dalje, kakor pa je to storila poprej angleška delavska vlada. Dočim v Angliji raste propaganda proti ameriški premoči v Evropi, se ZDA ne mislijo umakniti, ampak so postale gospodar Sredozemlja in Severne Afrike.

Kongres angleške delavske stranke

Laboristi imajo te dni svoj letni kongres v Margateu. Levičarsko krilo z Bevanom na čelu prihaja na kongres še močnejše kot pa je bilo lansko leto, vendar Bevan sam oznanja, da ne misli izzvati razkola stranke; poleg drugih voditeljev stranke sam najbolj glasno povdarja, da nikdo ne more razbiti enotnosti stranke. Ker pa stranka v notranji politiki izgublja (Churchillova vlada je ukinila glavne nacionalizacije, ki jih je delavska vlada uvedla in položaj delavcev v Angliji se je mnogo zboljšal ter je popularnost konservativcev zato narasla), se mora oklepiti zunanje političnih gesel. Ker je celo med konservativci razpoloženje zelo naperjeno proti ZDA, je delavska stranka pripravljena to gonjo proti ZDA še poglobiti. Tako se za zaključek kongresa stranke pri-

naziranje, da mora do ratifikacije pogodbe o EOS čimprej priti in da Francozi “morajo pogodbo ratificirati”, kakor je to nedavno izjavil v Parizu angleški maršal Montgomery. Vprašanje je le, kako bo to doseženo. Ali bodo sojet-ski napetost spet tako povečali, da bodo v Evropi spet hiteli z zbiranjem vojnih sil, ali pa bodo ZDA krenile z Adenauerjem samostojno naprej in v sredini Evrope s posebnimi pogodbami ustvarile tak položaj, kakor je bil na jugu Evrope dosežen s pogodbo med generalom Frankom in ameriško vlado? Ker bo med tem v Franciji prišlo še do novih vladnih kriz, obeta biti vse delo za združevanje Evrope zelo mučno in dolgotrajno.

pravlja posebna resolucija, ki terja, da je treba obsoditi tiste, ki niso podprli dela za odstranitev napetosti med vzhodom in zahodom. Toda Bevanova skupina je terjala, da naj resolucija odločno obsodi ZDA, ki da so krive, da do pogajanj med zavezniki in sojet-ski ni moglo priti. Pri prvem glasovanju je sicer ta predlog Bevanove skupine propadel, toda vodstvo stranke izjavlja, da je treba radikalno zahtevati, da do konference “štirih” čimprej pride. Ameriško stališče proti sojet-ski je preveč trmasto in drvi v izbruh tretje vojne, to je zelo razširjenja sodba o ameriški politiki.

Eisenhowerjeva pot v Evropo

Listi objavljajo tudi novico, da misli predsednik ZDA v letošnjih zimskih mesecih obiskati evropske države. Vrniti namerava obisk predsedniku angleške vlade Churchill, poleg tega pa proučiti možnost, da bi vendarle prišlo do konference štirih, toda tokrat pod drugimi pogoji.

Toda predlog zahodnih zaveznikov, da bi prišlo do konference štirih (vendar samo zunanjih ministrov in ne državnih poglavarjev oz. predsednikov vlad), so sojet-ski sedaj odbili. Konferenca bi se morala začeti 15. oktobra v Luganu, toda sojet-ski so odgovorili, da predlagajo, da se konferenca štirih raztegne na konferenco peterih, ker da bi bilo treba povabiti tudi zastopnika kom. Kitajske. Ta sojet-ski predlog pomeni, da sojet-ski na konferenco resno ne mislijo. Ta sojet-ski predlog potrjuje tedaj pravilnost ameriškega stališča, ki pravi, da sojet-ski niso bili iskreni, ko so nakazovali, da mislijo popuščati in s tem omogočiti sodelovanje med vzhodom in zahodom.

Eisenhowerjeva pot v Evropo bi prihajala nekako v čas, ko se bi možnosti

Sovjeti stalno dovažajo vojaški material na Korejo

Debate o korejski mirovni konferenci v ZN so se nadaljevale brez vidnega uspeha. Višinski vztraja pri pripustitvi tkzv. nevtralcov za konferenčno mizo, USA in zavezniki pa so proti temu. USA je tudi zahtevala, da ZN končajo razprave o tem vprašanju in pozvala ZSSR, da sprejme njene predloge. Konferenca mora biti po določilih premirja sklicana najkasneje do 28. oktobra t. l. Severnokorejski pilot, ki je pripeljal nepoškodovano letalo MIG-15 in za to dobil 100.000 dolarjev nagrade in azil v USA, je izjavil, da so večino komunističnih letal v korejski vojni vodili sov-

Jugoslavija proti plebiscitu v Trstu

Moskovska radijska postaja je v soboto objavila, da ZSSR ponavlja svoje stališče, po katerem morajo zavezniki na podlagi določil italijanske mirovne pogodbe ohraniti Svobodno tržaško ozemlje in postaviti guvernerja, ki ga izvoli Varnostni Svet ZN. Sovjetsko objavo smatrajo kot dejanje naklonjenosti Jugoslaviji; dr. Bebler je v petek poveljal na nujno konferenco beograjska poslanika Grčije in Turčije, na kateri je z njima razpravljal o vprašanju Trsta. Grčija, Turčija in Jugoslavija so članice balkanskega pakta.

V ponedeljek pa je Jugoslavija objavila noto, ki jo je Tito poslal Italiji v

LA VISITA DEL GENERAL PERON A PARAGUAY

Con el propósito de retribuir la visita que hace varios años llevara a cabo a la Argentina el presidente del Paraguay doctor Federico Chaves, partió el martes con destino a la capital de la nación hermana el presidente de la República general Juan D. Perón.

Acompaña al general Perón el ministro de Relaciones Exteriores y Culto doctor Jerónimo Remorino, el jefe de la Policía Federal, inspector general Miguel Gamboa, el edecán de servicio, capitán de fragata Enrique Noguera Isler y el embajador paraguayo en Buenos Aires, doctor Ramón Méndez Paiva.

Al paso por Rosario y Santa Fe en su automóvil la población tributó al presidente general Perón brillantes ovaciones. En Santa Fe el general Perón con su comitiva se embarcó en el yate presidencial “Tecuara” que es esperado en la capital paraguaya el sábado próximo. El general Perón será recibido y saludado por el presidente doctor Federico Chaves, los miembros de su gabinete y altas autoridades civiles y militares. Durante todo el trayecto desde el puerto hasta el palacio presidencial rendirán honores al ilustre visitante formaciones militares, agrupaciones escolares y delegaciones sindicales.

PREDSEDNIK GENERAL PERON ODPOTOVAL NA OBISK V PARAGUAY

V torek jutraj je odpotoval v Paraguay predsednik republike general Perón, da vrne obisk, ki ga je pred leti napravil Argentini paraguayski predsednik dr. Federico Chaves. Generala Perona spremljajo na njegovi poti zunanji minister dr. Jerónimo Remorino, šef zvezne policije generalni inspektor Miguel Gamboa, kapetan fregate Enrique Noguera Isler in paraguayski veleposlanik v Buenos Airesu dr. Ramón Méndez Paiva.

Do Santa Fe je predsednik general Perón potoval z avtomobilom. Tako v Rosario, kakor tudi v Santa Fe mu je prebivalstvo prirejalo navdušene ovacije. V pristanišču mesta Santa Fe se je vkrcal na predsedniško jahto “Tecuara”, katere prihod v Asunción je napovedan za soboto.

V Asuncionu bo generala Perona in njegovo spremstvo sprejel in pozdravil predsednik dr. Chaves z vsemi svojimi ministri in visokimi civilnimi in vojaškimi dostojanstveniki. S pristanišča se bosta oba predsednika vozila v odprtem avtomobilu v predsedniško palačo. Po vseh ulicah bodo generalu Peronu izkazovali časti razpostavljeni vojaški oddelki, šolska mladina in zastopniki sindikatov.

KOLENDAR ZBORNIK

Svobodne Slovenije za leto 1954 bo po obsegu večji kot je bil Zbornik-Koledar za leto 1953. V prednaročilu do vključno nedelje dne 22. novembra stane 38 pesov. Kdor želi Zbornik-Koledar prejeti po pošti, naj še priloži za poštnino in ovojnino 4 pese.

Pohitite s plačilom Koledarja Zbornika v prednaročbi, ker bo pozneje dražji.

PAPEŽ PROGLASIL MARIJINO LETO

Papež Pij XII. je v posebni okrožnici “Svetla krona” proglasil dobo od 8. decembra 1953 do 8. decembra 1954 za “Marijino leto” v spomin proglastitve dogme o Brezmadežnem spočetju. Istočasno je papež podelil posebne odpustke za vernike, ki bodo v tem času obiskali Marijina svetišča, v prvi vrsti cerkev Sta. Maria Maggiore v Rimu, Lourdesu in Fatimi.

Ugibanja o Berii

Slučaj Berie je ostal do danes nepojasnjen. V Washingtonu so časniki dobili od odgovornih krogov izjave, iz katerih ni bilo jasno razvidno, koliko je resnice na tem, da je Beria ušel iz ZSSR in da se nahaja v “neki nekomunistični državi.” Ameriški uradni krogi so se končno zavili v molk, med njimi tudi senator McCarthy. Koncem tedna so se sem in tja še pojavile vesti, da je Beria resnično izven ZSSR, končno pa je v nedeljo prišlo na dan, da je človek, za katerega so mislili, da je Beria, v resnici Gerhard Eisler, bivši vodja ameriške kom. partije, ki je 1. 1950 na poljski ladji Batory ušel iz USA pred aretacijo, se najprej zatekel v Moskvo, potem pa postal šef sojet-ske propagande v Vzh. Nemčiji. Ta Eisler da je sedaj zbežal iz Berlina na zahod. Toda tudi ta novica ni potrjena.

Sirija poslala ultimatum Izraelu

Med Sirijo in Izraelom je prišlo radi odvajanja vode iz reke Jordana na izraelsko področje do hude napetosti. Sirijska vlada je judom zagrozila, da bo segla po orožju, če judovska vlada ne bo prenehala s kanalizacijskimi deli na Jordanu.

BERLINSKI ŽUPAN UMRL

Župan zahodnega Berlina Reuter je nenadoma umrl. Njegova smrt je med prebivalstvom povzročila splošno žalovanje. Pok. Reuter je bil znan po svojem odločnem protikomunističnem zadržanju.

NOV ZAKON ZA VSELJEVANJE V ZDRUŽENE AM. DRŽAVE

Predsednik general Eisenhower je 7. avgusta podpisal nov zakon o naseljevanju beguncev v Severni Ameriki. Pravilniki za izvajanje tega zakona bodo izdani v kratkem. Za izvrševanje zakona bo odgovoren upravnik urada za varnostne in konzularne zadeve v državnem tajnistvu za zunanje zadeve. V veljavi bo pa do 31. decembra 1956.

Po novem zakonu se bo lahko v Severni Ameriki izven kvote naselilo vsega 214.000 beguncev in izgnancev, ki so točno navedeni v 16 skupinah. Skupine, ki zadevajo Slovence in se nanašajo tudi na Jugoslavijo, so naslednje:

1. Po novem vselitvenem zakonu bo lahko emigriralo v Severno Ameriko 55.000 "nemških ignancev" iz Albanije, Bolgarije, Čehoslovaške, Estonije, Jugoslavije, Latvije, Litve, Madjarske, Poljske, Romunije in Sovjetske zveze in se danes nahajajo v Zahodni Nemčiji, zahodnem delu Berlina ali v Avstriji. Določila v tem odstavku novega vselitvenega zakona bodo predvsem v korist tkzv. Volksdeutscherjem, ki so se ali izselili ali pa so bili izgnani iz Jugoslavije.

2. V Zedinjene Ameriške Države bo lahko prišlo 35.000 beguncev iz Zahodne Nemčije, zahodnega področja Berlina ter Avstrije, kar predstavlja skoro vsakega prebežnika, ki je zaradi preganjanja ali strahu pred preganjanjem radi rase, vere ali političnega prepričanja zbežal iz Sovjetske zveze ali druge komunistične ali od komunistov vladane države, vključno dele Nemčije pod sovjetsko zasedbo in ki se domov ne morejo vrniti. Določila tega odstavka v novem vselitvenem zakonu bodo dala možnost za naselitev v Severni Ameriki vsem onim beguncem iz Jugoslavije, ki so iz kakršnegakoli razloga prvo emigracijo DP zamudili ali bili začasno zadržani. Teh določil se bodo mogle poslužiti posebno tiste osebe, ki so iz zgo-

raj navedenih razlogov pobegnile iz Jugoslavije pozneje. Prvi vselitveni zakon je namreč zajel samo osebe, ki so zbežale do 22. decembra 1945. Drugi zakon je ta rok za nekoliko podaljšal, sedaj objavljeni zakon pa daje možnost za vselitev vsem ne oziraje se na rok. Seveda je v zakonu število beguncev za naselitev zelo nizko v primeri s tem, da bodo po tem zakonu želeli priti v Severno Ameriko stotisoči nemških beguncev, ki so zbežali iz dežel za železno zaveso vključno Jugoslavijo.

3. Iz Francije, Portugalske, Norveške, Belgije, Nizozemske, Luksemburške, Danske, Italije, Grčije, Turčije, Švedske, Perzije in Svobodnega Tržaškega področja se bo po določitih tega zakona naselilo lahko v Zed. Ameriških Državah 10.000 beguncev. V to kvoto prihajajo tudi begunci iz Slovenije in drugih krajev Jugoslavije, Izvzete so pač osebe, ki žive v Španiji, ker je zakon ne omeja in begunci, živeči v Angliji, katere zakon izrecno izključuje od možnosti imigriranja v Severno Ameriko.

4. Določila tega odstavka se nanašajo na vojaške odn. pripadnike poljske armade iz druge svetovne vojne.

5. Ta odstavek govori o beguncih italijanske narodnosti, ki so prej živeli v Julijski Benečiji in so se vrnili v Italijo ali na Svobodno tržaško področje. V Severno Ameriko se bo lahko naselilo 45.000 takih beguncev.

6. Določila tega odstavka se zopet nanašajo na Italijane, živeče ali v Italiji ali na Svobodnem tržaškem področju in se bo po njih lahko naselilo v Zed. Ameriških Državah po preferenčnih kvotah 15.000 Italijanov (stariši it. državljani, zakonski drug ali mladoletni otroci trajno naseljenih v Severni Ameriki in končno bratje in sestre ter sinovi in hčere ameriških državljanov, če so poročeni ali nad 20 let stari.

GORIŠKA IN PRIMORSKA

Pod naslovom "Za malo Slovencev je stolna cerkev na razpolago" je "Messagero Veneto" priobčil sramoten članek s "pritožbo nekega svojega dopisnika proti sloj, maši v stolni cerkvi in v cerkvi sv. Ignacija na Travniku v Gorici. V dopisu trdi "naznanec", da je neumestno dovoliti versko službo v stolnici in na Travniku, ko je slovenskih vernikov tako malo, da jih prav lahko spravijo v cerkvico sv. Ivana. "Zdi se nam", pravi "Messagero Veneto", "da bi se morala postaviti meja vpadu malo stotin Slovencev, ki so se spustili v naše mesto tudi v tem predelu". — Slovenskih vernikov je pa toliko, da zlasti ob nedeljah napolnijo stolnico, cerkev sv. Ignacija, cerkev na Placuti in cerkev pri sv. Ivanu. Napolnili pa bi tudi cerkev pri kapucinih, če jim ne bi ti že na dan 15. septembra 1947 prepovedali

IZ TEDNA V TEDEN

USA: Ameriška vojna mornarica je naročila zgraditev deset 60.000 tonskih letalonosilk na pogon z atomsko energijo.

EGIPT: Gral. Naguib in Anglija bosta v kratkem podpisala sporazum o evakuaciji britanskih čet s sueskega prekopa. Britanske čete bodo morale zapustiti Suez v prihodnjih 18 mesecih, britanska upravna osebja pa sueske naprave najkasneje do konca 1. 1955.

VZH. NEMČIJA: Nad sovjetsko cono so sovjetski lovci sestrelili poljskega MIG-pilota, ko je hotel z lovem pobegniti v zahodno Nemčijo.

ŠVICA: Na konferenci mednarodne organizacije za tarife in trgovino, ki zaseda v Ženevi, so Amerikanci odločno nastopili za včlanjenje Japonske v to organizacijo. Včlanjenju Japonske pa nasprotuje predvsem Anglija, ker da je Japonska prehud tekmelec v mednarodni trgovini.

ZSSR: Vorosilov, maršal ZSSR in predsednik sovjetskega prezidija je težko bolan. ZSSR je preko svojih delavskih organizacij, ki so izdale tovrstne spomence, objavila, da je proti sklicanju konference zun. ministrov v Luganu v Švici, kakor so jo predlagale USA, Francija in Anglija. Na konferenci naj bi razpravljali o splošnem svetovnem položaju in o sredstvih, s katerimi naj bi odpravili sedanjo mednarodno napetost.

JAPONSKO: Japonska bo spremenila svojo "narodno varnostno silo" v "obrambeno vojsko", ki bo štela v začetku 150.000 mož, oborožena pa bo z modernimi orožjem. Dodeljena ji bodo tudi reaktivska letala in letalonosilke.

slov. maše. Goriško stolnico pa Lahi napolnijo navadno samo ob nedeljah ob 12. uri. Spričo imena mesta samega — Gorica — in do nedavnega samo slovenskih škofov na goriškem prestolu je tak laški napad se bolj nesramen in prav gotovo ne krščanski.

Pred nedavnim je ameriški tednik "Time" priobčil silno obširen, a zgodj informativen prikaz o današnjem položaju STO-ja. Ker je "Time" zelo blizu ameriški veleposlanici v Rimu (njen mož je izdajatelj revije), je članek toliko bolj pomemben.

"Time" med drugim navaja, da so po izključitvi Tita iz kominforma zavezniški smatrali za potrebno, zagovarjati v vprašanju STO-ja takšno rešitev, na katero bi mogel pristati tudi Tito. Ker pa so Italijani videli, da ne morejo prisiliti Tita k popuščanju, se jih je polastilo veliko vznemirjenje. To vznemirjenje lahko primerjamo z onim razdeljene Nemčije, ki teži vedno odločneje k svojemu zedinjenju. Pri italijanskem stremljenju po Trstu ne gre za narodno ali ga gospodarske koristi, ampak za čustvo, ki presega narodni in gospodarski okvir. S tem učinkom je v zvezi, pravi dalje "Time" Titovo nastopanje. On noče pristati na "narodnostno črto", ki bi Italiji dala obalo do Pirana s Trstom vred, ampak zahteva koridor do morja. Sami Jugoslovani priznavajo, da je Trst pretežno italijansko mesto. Ampak tudi treznejši Italijani sodijo, da je Trst odvisen od svojih zvez z Jugoslavijo in Avstrijo. V tem vzajemnem priznavanju je jedro politike medsebojnega sporazumevanja obeh držav. Vprašanje je, končuje "Time", če bodo zahodni zavezniški našli v sebi poleg dobre volje tudi dovolj iznajdljivosti.

Ob blagoslovitvi novega zvonika v Dolini je tržaški škof imel lep nagovor v slovenščini; za njim sta govorila še domači župnik ter krajevni župan komunformist Lovriha; slednji je svoj dvojezični govor končal s pozivom na prijatelje, naj le še pridejo v Dolino, čeprav nad njo kraljuje križ...

Kakšen je tržaški župan Lah Bartoli: najbolj jasno pove naslednje dejstvo: Pretekli mesec so v Assisiju priredili tretjeredni Vsedržavni kongres tretjerednikov in ob tej priliki proslavo 700 letnice smrti sv. Klare. Na kongresu, kateremu je kot častna pokroviteljica pristostvovala ameriška veleposlanica konvertitka Clara Booth Luce, so govorili Rafael Radossi, nekdanji škof v Porreću, sedaj nadškof v Spoleto, arjski nadškof kardinal Micara ter demokristjan Bartoli. Ta je med drugim dejal: "Prišel sem s srcem, vero in molitvijo vseh Tržčanov in vseh Istranov na po-

TITOVO VARANJE ZAPADA

Ko je pred meseci Titov notranji minister Ranković sporočil svetu, da bo dovolil svojem izselencev, da se morejo tudi oni izseliti in združiti s svojimi družinami, je zapadni svet smatral to za uspeh svoje politike. Zapad je veroval, da se Tito s svojim režimom tudi dejansko vedno bolj oddaljuje od Moskve in približuje zapadu in da bo svoj komunistični režim polagoma prilagojeval metodam zapadne demokracije. Zapadni svet je bil v tem svojem zaupanju v Tita še bolj potrjen, ko je izšla Rankovičeva zakonita uredba o možnosti izseljevanja iz Jugoslavije in o tozadevnih pogojih.

V našem listu smo že takrat takoj opozorili na to, da je Tito komunist in da bo verjetno tudi ta njegova najnovejša uredba izdana le v ta namen, da vara zapadni svet in zlasti Amerikance, da bi še nadalje pošiljali Titovi Jugoslaviji milijone dolarjev kot pomoč za dvig gospodarstva in okrepitev vojaške obrambe. Povedali smo, da bomo čakali, kako se bo ta uredba izvrševala.

Naši izseljenci, ki imajo svoje v zasluž-

njeni domovini so večinoma takrat začeli rahlo upati, da jim bo le na kak način omogočeno, da se jim izpolni želje po združitvi z njimi. V domovini pa je takrat med svojci emigrantov zavladalo veliko veselje. Začeli so vlagati prošnje, opremljene s potrebnimi dokumenti, hodili od urada do urada in nestrpnost pričakovali rešitve. V večini primerov rešitve prošnje oblast še ni izdala. Upanje na ugodno rešitev še vedno obstoja.

Iz domovine pa je prišlo v zadnjih dneh možu-izseljencu od žene grenko sporočilo: Prošnja za izselitev njej in otrokom, čeprav so stari pod 12 let, je odbita. Glavni razlog za neugodno rešitev je ta-le: "Mož — emigrant po letu 1945. — je bil v dobi svojega delovanja v domovini protikomunist in je otroke vzgajal v protikomunističnem duhu. Svoj protikomunistični duh je ohranil tudi v vsej dobi svoje emigracije."

Tako se Titovski cinizem s satansko rafiniranostjo norčuje iz zapadnega sveta!

Laži in nepotrebne skrbi "Nove Domovine"

Rdeči list "Nova Domovina" je v štev. 70, leto IV. z dne 31. avgusta 1953 na 3. strani priobčil neki poziv, s katerim skuša prepričati nabiranje darov za Slovenski kulturni dom v Gorici. Poziv "Nove Domovine" je sicer kratek, vendar poln laži. Omenimo samo, da je g. župnik Janez Hladnik, ki je predsednik Argentinskega Odbora za SKD v Gorici, za "Novo Domovino" "neki neznanec". Nadalje je Msgr. dr. Ivan Trnko, ki je častni predsednik Goriškega Odbora za SKD, za "Novo Domovino" "Italiji naklonjen duhovnik, če ne celo Italijan". Čudno da "Nova Domovina" ni zapisala "izdajalec slovenskega na-

roda", dasi je rdeča Gregorčičeva založba v Trstu njemu v čast izdala poseben zbornik, v katerem poje največjo slavo Trinku pisatelj — Andrej Budal. "Nove Domovine" ni nihče prosil, naj prevzame kako odgovornost za našo nabirko za slovenske kulturne potrebe v Gorici, zato naj si ne dela praznih in nepotrebnih skrbi.

Da ne bomo tratili dragocenega prostora v prijazni "Svobodni Sloveniji" z zavračanjem prednjih neslanosti "Nove Domovine", naj to za danes zadostuje.

Argentinski Odbor za SKD v Gorici

USPEŠNO DELO I.A.P.I.-JA

Ko je bil leta 1946 ustanovljen IAPI (Instituto Argentino de Promoción del Intercambio), je bila osnovna misel naslednja: IAPI naj centralizira prodajo najvažnejših argentinskih produktov v inozemstvu, hkrati pa naj postavi tako trdne cene vsem tem produktom na notranjem argent. trgu, da bi vsakokratne menjave cen na svetovnem trgu ne imele nikakega odmeva v domačem gospodarstvu. IAPI naj bi tako vse dobike, dosežene z unanjo trgovino, hranil ter producentom v Argentini tudi v slabih letih plačeval v ugodnimi cenami njemu v nadaljnjo prodajo dostavljene produkte.

Takšna gospodarska politika je pokazala povoljne rezultate v letih 1946/48, ko je IAPI izvršil velike nabave po nizkih cenah, prodal pa produkte na svetovnem trgu z velikimi dobički. Leta 1949, ko so cene žitaric na svetovnem trgu padle, se je dobiček pri nekaterih vrstah žitaric izravnal z izgubo pri drugih; naslednji dve leti 1950/51, ki sta radi vojne na Koreji, sta spet prinesli precejšnje dobičke. Preteklo leto 1952 je bilo stanje podobno kakor leta 1949, medtem ko se bo letošnja prodaja v inozemstvo morala ponovno sprijazniti s stali v znamenju povečanih nakupov zapadecem cen žitaricam na svetovnem trgu. Po sklepu oblasti poleg tega tudi nakupna cena na domačem trgu ne sme biti manjša kot lani.

Celoten dobiček IAPI-ja v šestih letih in pol znaša 3.288,6 milijonov pesov; upoštevati pa je treba dejstvo, da ta ustanova ne prodaja samo v svetu argent. produkte, pač pa tudi silno veliko uvažja, tako zlasti za vse državne ustanove, ministrstva, v številnih primerih pa služi tudi kot posrednik med inozemstvom in tuk. kupec. IAPI je tudi nakazoval ves čas kritičnih obdobij subven-

božno božjo pot, da bi sv. Klara obnovila svoj veliki čudež in pognala Tartare in Saracene čez svete meje! Tartari in Saraceni so — po Bartolijemem, kot je razumeti — Slovenci.

Med tem ko se demokratični, narodno zavezni Slovenci na STO-ju bore za popolno kulturno enakopravnost, med tem ko skušajo doseči zaposlitev čim večjega števila slovenskih abiturientov Trg. akademije v podjetjih in uradih strokovnjakov za slovensko korespondenco, pa številna uradna jugoslovanska podjetja vršijo svojo korespondenco s podjetji in uradi na Tržaškem večinoma v italijanskem jeziku: Potemtakem bi bila vsa borba za enakopravnost samo metanje boba ob steno, če niti predstavniki osrednjega slovenskega ozemlja ne razumejo nujnosti borbe za enakopravnost.

cije posameznim podjetjem, prav tako pa dodeljeval podpore poljedelsko-industrijskemu sektorju v svrhu pospeševanja in obrambe poljedelske politike.

JOŽE VOMBERGAR IN NEGOVA "VODA"

Skoraj ni bilo prav, da se lani nobena igralska družina ni spomnila Vombargarjeve petdesetletnice z uprizoritvijo katere njegovih iger, čeprav bi nas moral k takšni proslavi voditi že ponos, da živi ta odlični slovenski dramatik med nami.

Vombargarjev dramatski talent je prvi spoznal rajni slavist prof. Breznik, pisatelj sam se je nanj pripravil v vestnini študijem Shakespearea, Gogolja in Schopenherra. Njegove prve drame Pod Lutrovim jarmom, Daritev itd so ostale v rokopisu, a so se precej igrale po podeželskih odrih. L. 1932 je izdal v samozalčbi Vodo in Vrnitev v skupni knjižnici (1000 izvodov) in takoj je Vodo sprejelo v svoj repertoire ljubljansko Narodno gledališče. Skupno je bila igrana vsaj 700 krat, Vrnitev pa, ki zahteva manjši aparat, pa več kot tisočkrat. Voda je postala hit, že l. 1935 Jugoslovanska knjigarna v 2.000 izvodih, Narodno gledališče v Ljubljani jo je l. 1942 vnovič uprizorilo, prej pa že tudi mariborsko gledališče. Vrnitev so igrali tudi v slovaščini v Narodnem gledališču v Bratislavi.

Voda je vzeta iz okolja pisateljevega rojstnega kraja. Od režiserja — tu vodi Willemart ob avtorjemem sodelovanju zahteva obilo dela, saj nastopijo v njem poleg številnih solistov tudi močne ljudske skupine. Raznovernosti značaji nudijo igralcem hvaležno polje uestvovanja. Čeprav je bila igra že tolikokrat igrana, vendar vse možnosti uprizoritve in oblikovanja vlog še niso izčrpane. Gotovo bo sedanja podaja SIO-a korak naprej in zato jo napeto pričakujemo. Gledalci bodo imeli lep umetniški užitek, obenem bo pa smeja kot že zlepa ne. Oddolžimo se pisatelju s prav obilnim obiskom!

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Slovenska beseda, štev. 5-6. Vsebina: Gratiitud i recuerdo impercedero; Hvaležnost in trajen spomin; Spominu pok. prelata dr. Odarja (F. G.); Poslednja brazda (Ivo Zaleški); Nikolaj Gogolj: Mrtve duše (dr. Fr. Jaklič); Nekaj vtisov iz Evrope (dr. Ign. Lenček); Pet minut pred dvajsetstvom (M. Radoš); Zvonovi svobode (Igor); Žena kot vladarica (dr. Julija Pajman); Delo slovenskih izseljencev na socialnem polju (R. Sm.); Slovenska zemlja: Velikolaški okraj (Ivanetič); Hartley-Taftov zakon; Slo-

ARGENTINA

V Pergamino v provinci Buenos Aires je bilo v soboto mogočno zborovanje poljedelcev in poljedelskih delavcev. Udeležencev je bilo več sto tisoč. Ko je prišel v ta kraj iz Buenos Airesa predsednik general Perón, so mu ogromne množice poljedelskega ljudstva prirejale navdušene ovacije. Na zborovanju sta najprej govorila predstavnik poljedelcev in poljedelskih delavcev, takoj nato je pa povzel besedo predsednik gral. Perón. V svojem govoru je podal historiat vsega dela in vseh prizadevanj svoje vlade za dvig narodnega blagostanja v Argentini. Primerjal je stanje, ki ga je našel ob prevzemu oblasti s sedanjim, nato pa razvijal poljedelske načrte za bodoče. Naglašal je, da bo poljedelstvo vedno deležno vse pozornosti in pomoči vlade. Poljedelcem in poljedelskim delavcem je toplo polagal na srce, naj se organizirajo v združenja, da bodo odstranili vse posrednike in bodo dobička deležni samo ljudje, ki ga v resnici zaslužijo. Izvajanja generala Peróna so množice stalno prekinjale z odobravanjem. Po končanem govoru so pred generalom Peronom korakale v sprevedu močne skupine kmetov in kmetice v narodnih nošah, mladina, tej so pa sledili dolgi poljski motorizirani oddelki, v katerih so bili zastopani vsi stroji, ki jih zahteva moderno poljedelstvo. Nastopile so tudi eskadrile letal ministrstva za poljedelstvo za uničevanje kobilic in drugega mrčesa.

Po končanem sprevedu so množice predrle policijske kordone in obkrožile predsednika generala Peróna. Zahvaljevale so se mu za vse, kar je storil za povečanje blagostanje ljudstva in mu zatrdjevale svojo privrženost in vdanost ter podporo pri njegovem bodočem delu v korist ljudstva in republike.

V Olivosu v provinci Buenos Aires so v navzočnosti predsednika generala Peróna prejšnjo nedeljo odprli športni klub za dijakinje srednjih šol. Za športni klub je dal na razpolago veliko področje svoje osebne pristave general Perón. Dijakinje so ga ob tej priliki pristrčno pozdravile ter ga skupno z vsemi ministri povabile na pripravljen prigrizek v svojih klubskih prostorih.

Argentinski škofje so izdali pastirsko pismo, v katerem obveščajo vernike, da bo prva nedelja v adventu posvečena imigrantom. Tega dne bodo po vseh argentinskih javnih cerkvah in kapelah molitve za imigrante s prošnjo Sveti Družini, naj bi varovala in podpirala vse "tiste, ki so morali zapustiti svoje domove in domovine". Po vseh cerkvah bodo tudi denarne nabirke, ki jih bodo argentinski škofje porabili za podpiranje potrebnih imigrantov.

Glavno poveljstvo za protiletalsko zaščito je odredilo protiletalske vaje za prebivalstvo tudi v Buenos Airesu. Protiletalsko poveljstvo je v torek izvajalo letalske alarme z močnimi električnimi sireni v ulicah Viamonte, Cangallo in Saenz Peña.

Tiskovni rad ministrstva za vojsko je objavil sporočilo, da so argentinski vojaški smučarski oddelki uspešno končali vse naloge, ki so jih imeli v antarktičnem področju, kjer je dostikrat temperatura bila tudi 40 stopinj pod ničlo.

V provinci La Rioja so odkrili velika ležišča uranija.

venski nacionalno politični program v svojem zgodovinskem razvoju (Fr. Erjavec); Sv. Francišek (P. F.); Domače šege in navade: Na paši (Šepčev); Nova pota: Gradivo za gospodarsko osamosvojitvev (dr. Lipovnik); Za zlatom: Slovenec ob Zlati gori (Peter Testen); Nočni letalci (M. Radoš); Daleč tam (Gorazd); Kam gremo (dr. M. L.); Za beatifikacijo slov. škofa Fr. Barage; Za slovenski kulturni dom v Gorici; Kulturni pregled; Prireditvev Slovenske besede; Iz uredništva.

Družabna pravda, štev. 73, sept. Vsebina: Korak naprej (ing. B. Devetak); Naš predsednik Pavle Masič-šestdesetletnik; La actividad intelectual es un verdadero trabajo; Delaj in moli (F. D.); Nadkapitalistične gospodarske oblike (dr. J. Krivec); Kdaj (Stanko Janetič); Duhovne osnove kmetijskega človeka (dr. L. Puš); Naša delovna moč, nje možnosti in nje zmožnosti; Za našo gospodarsko osamosvojitvev; Iz domačega in tujeja tiska; Vestnik socialnih krožkov; Za božjo demokracijo kruha. zatkneč (P. ?) DaGDopreL



Novice iz Slovenije

Biv. predsednik angl. vlade Clement Attlee, vodja angl. delavske stranke, se je, kot smo že poročali, mudil na obisku v Jugoslaviji. Kot osebni gost rdečega maršala Tita je prebil v Jugoslaviji na obisku 22 dni ter je prepotoval celo državo. Pri Titu je bil ponovno na kosilu in to v njegovem razkošnem dvorcu na otoku Brioni in v bivšem dvorcu kneza Pavla na Brdu. Ko je komunistični diktator v Jugoslaviji priredil velik sprejem v čast diplomatskemu zboru v hotelu Toplice na Bledu, je bil na sprejem povabljen tudi Attlee ter je za mizo sedel med Titom in Kardeljem. Na Bledu je Attlee imel tudi tiskovno konferenco. Na njej je odgovarjal na razna vprašanja domačih in inozemskih časnika. Med drugim je dejal, da je bil sedaj prvič v Jugoslaviji ter da je lepota dežele napravila nanj velik vtis. To velja zlasti za Dalmacijo in Slovenijo. "Povsod so me", je dobesedno tudi izjavil vodja angl. laburistov, "zelo gostoljubno sprejeli in govoril sem z mnogimi vodilnimi osebnostmi. Povsod sem opazil vzdušje svobode in dobrega tovarštva". O odnosih med laburistično stranko in titovo komunistično Socialistično zvezo delovnega ljudstva je pa dejal, da "upa, da bo prišlo do tesnejšega sodelovanja".

Attlee je bil tudi v Ljubljani ter si je ogledal Litostroj. Ogledal si je tudi Postojnsko jamo. Povsod so ga vodili najvidnejši predstavniki sedanje komunistične diktature doma, mu prirejali sprejeme in ga gostili. Vse z enim samim namenom, da bi socialistični gromovnik na zahodu lahko še večkrat ponavljal, da je v Jugoslaviji povsod "opazil vzdušje svobode in dobrega tovarštva".

Umrli so. V Ljubljani: Agata Bahum, roj. Klemenc, Anica Pertot, roj. Baraga, Ida Tavčar, Franjo Sič, prof. Ekonom. srednje šole, Katarina Pizzulin, roj. De Marini, Alojzij Sajevec, upok. obrtni učitelj Tehn. srednje šole, Helena Justin, roj. Pehani, Marija Tomšič in Jožefa Lamovec-Lindič, roj. Vene iz Martinje vasi, Franc Zagorčak, župnik v Šmartnem ob Dreti, Zinka Likar, roj. Urančič na Rakovniku pri Medvodah, Cecilija Kolednik, roj. Zupane v Rdečah pri Zidanem mostu in Marija Mencin, roj. Mehelčič v Velikih Laščah.

Vodja levega krila angleške laburistične stranke Aunerin Bewan se je prav tako mudil dalj časa v Jugoslaviji. Njega je z gospo povabil na obisk Djilas, na poti po Jugoslaviji ga je pa vedno spremljal Vladimir Dedijer kot tajnik odbora Soc. zveze delovnega ljudstva za mednarodne stike. Tudi Bewan

je bil v gosteh pri Titu ter je imel razgovore in sestanke z vsemi vodilnimi komunisti v Jugoslaviji.

Železarji v Ravnah so imeli nedavno sestanek krajevnega odbora kom. Soc. zveze delovnega ljudstva. Na sestanku "so obsodili delo mariborskega škofa dr.

Slovenci v Argentini

Buenos Aires

OSEBNE NOVICE

Družina sreča. V družini g. Maksa Osojnika in njegove ge. Francke, roj. Bédove v San Justo se je rodil sinček. G. Jože Peternel in njegova ga Jožica, roj. Kenda v Jauregui sta pa dobila hčerko Magdo. Srečnim staršem naše čestitke!

† Alojzij Mazora. Dne 25. septembra je v sanatoriju Cassinelli v B. Airesu po težki operaciji in hudih bolečinah, vendar vdano v Bogu umrl 34 letni Alojzij Mazora iz Breginja. Tu zapušča ženo in hčerko. V Argentino je prišel leta 1949. Naj počiva v miru, preostali nam še iskreno sožalje!

Miramar

Srebrno poroko sta obhajala v nedeljo 20. septembra t. l. zakonca g. Franc Gornik in gospa Neža, roj. Mohar. Za to priliko se je zbrala na jubilejnom domu večina tuk. Slovencev, ki je slavljencema čestitala k jubileju in jima voščila še nadaljnjo srečo. Seveda ni manjkalo domače zabave v prav prijetnem družinskem krogu.

Jubilantom želim, da bi v sreči in zdravju dočakala še zlati jubilej!

Mendoza

V dneh 19. in 20. t. m. smo mendoški Slovenci opravljali duhovno obnovo. Imel jo je g. Jože Jurak iz Buenos Airesa. Cerkvenih govorov v soboto popoldne, sv. maše in ostalih cerkvenih pobožnosti v nedeljo se je udeleževalo lepo število rojakov.

Zopet je posegla smrt v vrste mendoških Slovencev. Dne 18. septembra je v 31 letu starosti umrl za rakom radio-tehnik g. Robert Milač. Pokojni je bil že pred letom operiran za malim izpuščajem na senu. Izpuščaj se je pa ponovno pojavil in se širil. G. Milač se je moral podvreči ponovni, tokrat težji, operaciji. Zdravniki so ugotovili raka, ki se je razširil že globoko v notranjost lobanje. Pok. Milač je operacijo sicer preživel, sledilo so ji na težke posledice, katerim je po hudem trpljenju podlegel. Pok. zapušča ženo in mater, ki je pri-

Držečnika", za katerega "se je ugotovilo, da je samo agentura Vatikana in njegovih agentov ter italijanske imperialistične politike". Tako stališče proti škofu Držečniku so zavzeli komunisti v Ravnah radi njegovih pridig, v katerih da "poziva vernike v boj za sveto vero" in da so "birmanci postali vojščaki Kristusovi". Zato škofu dr. Držečniku groze, naj nikar ne prihaja v Ravne. Tako pojmujejo komunisti versko svobodo.

spela od doma in Novega mesta v Argentino komaj pred enim letom. Obe ma izrekamo svoje sožalje.

Kar trije slovenski novorojenci so v mesecu avgustu povečali število Slovencev v Mendoza. G. Antonu Burjeku in njegovi ge. Franciški, roj. Cerar se je 13. avgusta rodila hčerka Marija. Dne 17. avgusta je v družini g. Jožeta Bajde in ge. Franciške roj. Belihar zagledal luč sveta sinček Jernej. V družini g. Luke Grintala in ge. Ane, roj. Jeretina, so pa 19. avgusta dobili hčerko Rozo. Srečnim družinam naše čestitke!

ZAHVALA

V častno dolžnost si štejemo izreči p. n. Društvu Slovencev v Buenos Airesu iskreno zahvalo za izplačano posmrtnino ob težki izgubi naše dobre žene in mame, pok. Ivane Kočar. Obenem izrekamo tudi zahvalo imenovanemu društvu za objavljeno osmrtnico v čast naši mami.

Kočar Ivan in sinova.

Umrla je naša mama

TEREZIJA JERETINA, VDOVA STARE,

ROJENA PODBEVSEK

v 74. letu starosti dne 11. septembra, zadeta od kapi. Pokopali so jo v nedeljo 13. septembra na farnem pokopališču v Dobu pri Domžalah.

Zapušča hčerke Reško Stare, por. Poljanec, Ančko Jeretina, vdovo Kogovšek, Francjo Jeretina, por. Štrukelj, sinova Miloša in Pavleta, brate, sestre, svake, svakinje, nečake, nečakinje, vnuke, vnukinje.

Delala je, molila, se žrtvovala in Bogu vdano prenašala težke udarce življenja. Siromakom je rada pomagala.

Bog ji bodi plačnik!

Molili bomo s hvaležnostjo za pokoj njene duše,

Miloš Stare,
Pavle Jeretina
sinova

Buenos Aires, 24. septembra 1953.

SMRT PLEMONITE SLOVENSKE MATERE

Iz domovine je prišlo žalostno sporočilo, da je na svojem domu v Dobu pri Domžalah v 74 letu starosti umrla zadeta od kapi ga Terezija Jeretina, vdova Stare, mati g. Miloša Stareta in njegovega brata Pavleta Jeretine.

Pok. Terezija Jeretina je bila vzor izredno delavne, nad vse dobre in plemenite slovenske žene, ljubeče matere ter skrbne gospodinj, ki je bila z vsem svojim življenjem in ljubeznijo navezana na močnejši grunt in vsa zakoreninjena v domačo zemljo.

Komaj dvajsetletno dekletje je prišla za "mlado" na veliko Staretovo domačijo v Dobu pri Domžalah. Z vso vnemo in odločnostjo je prevzela naše skrb za dom in poleg svojega moža tudi za grunt. Ta bremena so potem slonela na njenih ramah nad petdeset let, vse do zadnjega dne njenega zemeljskega življenja.

Iz prvega zakona sta ostala živa dva otroka. Hčerka Reška in sin Miloš. Oba je poslala v ljubljanske šole. Reška se je poročila s sodnikom Poljancem ter živi v Ljubljani, sin Miloš pa je postal odvetnik ter se je že od svojih dijaških let dalje vidno udeleževal v slovenskem javnem in kulturnem življenju. To naporno in odgovorno delo, posebno v letih med drugo svetovno vojno in kom. revolucijo, je nadaljeval potem v begunstvu, in ga nadaljuje tudi v emigraciji, kjer je v Argentini ustanovil Društvo Slovencev in mu bil polnih pet let predsednik — vse do lanskega leta. Poleg tega je ves čas predsednik konzorcija cdn. uredniškega odbora "Svobodne Slovenije".

Po smrti svojega prvega moža se je pok. Terezija Jeretina poročila vnovič. V drugem zakonu je imela več otrok. Živijo še hčerki Ančka, vdova Kogovšek in Francka, por. Štrukelj, doma, sin Pavle pa v Argentini. Tik pred izbruhom druge svetovne vojne ji je umrl tudi drugi mož. Veliko in vzorno kmetijo bi moral prevzeti najstarejši sin Tone. Pa je zopet posegla vmes kruta usoda in materi zadala silen udarec. Na sveti večer so prišli na njen dom partizani in so sina Toneta z napovedjo, da je mobiliziran, odvedli s seboj. Nič niso zalegle vroče materine prošnje, naj ga puste kot edino moško delovno moč na velikem gruntu. Moral je z njimi v gošče. Od tega trenutka dalje je za njim izginila sleherna sled. Šele po vojni so našli njegov grob. Imel je strel v tilnik. Ubili so ga partizani sami. Mladšega sina Pavleta so pa starega komaj 17 let mobilizirali Nemci in poslali na fronto.

Tako je ostala sama na veliki Staretovi domačiji. Z vso močjo se je trudila, garala od zore do mraka, kakor je bila vedro vajena že iz časov prve svetovne vojne dalje, ko so bile vojaške rekvizicije na dnevnem redu, samo, da bi ohranila to lepo slovensko domačijo. To je bila njena največja skrb tudi v zadnjih letih.

Po vsej širni okolici je bila znana kot "Staretova mama", ki se vsa žrtvuje za domačijo. Dobro so jo poznali tudi vsi reveži. Noben ni šel brez daru od njenega gostoljubnega doma. Zato je upravičeno krožila o njej prislovica, da jo bodo "malce", ki jih je poznala siromakom in revežem spravile v nebesa.

V zadnjih letih je imela še to vročo željo, da bi še videla pri sebi svoja oba sinova. Ni se ji izpolnila ta srčna prošnja Bogu, ki jo je poklical prej k sebi, da ji podeli večni mir ter ji poplača vsa številna dobra dela, ki jih je bilo tako polno njeno življenje.

Naj počiva v miru v domači slovenski zemlji, ki jo je tako vroče ljubila! G. Milošu Staretu, predsedniku Konzorcija odn. uredniškega odbora "Svobodne Slovenije" in njegovemu bratu ter sestram doma pa izrekamo ob tem težkem življenjskem udarcu najiskrenejše sožalje.

Uredniki "Svobodne Slovenije"

SLOVENSKO DEKLE

dobi dobro službo v znani gostilni pri živcu na Paternalu. Poleg dobre plače ima v hiši še hrano in stanovanje. Lahko je tudi zakonski parter hodi mož na delo drugam.

Zglasiti se v gostilni ŽIVEC, Osorio 5089. Telef. 58-4415 — Paternal v Buenos Airesu.

SMYTH OBVEŠČA KONGRES USA O TITOVU JUGOSLAVIJI

Pred zunanje-politično komisijo USA kongresa je dal Jugoslovanom dobro znani gospodarstvenik W. H. Smyth, predsednik Treadmill Corporation in državi New Jersey in dolgoletni zastopnik velikih ameriških industrijskih firm v Jugoslaviji, daljše poročilo o stanju v FLRJ, iz katerega posnemamo najvažnejše odstavke. (Op. ured.).

KDO JE W. H. SMYTH?

Industrijalec W. H. Smyth je po rojstvu Amerikanec, sin misljonarjev metodistične vere. Rodil se je v misijonih, v Fučovu na Kitajskem leta 1890; leta 1899 se vrnil v Ameriko, kjer je dovršil gimnazijo v Berkeleyu, v Kaliforniji. Leta 1912. bil promoviran za civilnega inženirja na univerzi v Kaliforniji, nato bil pet let profesor. Leta 1917. je vstopil v vojsko, bil kot artiljerijski stotnik na francoski fronti, zatem v Nemčiji in Avstriji. Po prvi svetovni vojni je zastopal razna ameriška podjetja v Turčiji, Iranu in na Kavkazu. Leta 1920. pobegnil iz Bakuja. Od tam šel v Jugoslavijo, kjer je leta 1921. ustanovil trgovinsko podjetje v Beogradu in v Zagrebu. V Jugoslaviji deloval od 1921 do 1941. Bil reden član beograjske in zagrebške trgovske zbornice, reden član Društva inženirjev in stavbenikov, član Avto kluba in drugih trgovskih in kulturnih ustanov. V svojem trgovskem poslu prišel v stik z vsemi plastmi ljudstva na vseh koncih in krajih države ter se tudi naučil srbskega in hrvatskega jezika. Leta 1941. zaprl svoje podjetje, šel z družino na Madžarsko, nato v Lizbono, od koder je prišel domov 1. marca 1942. V vojni letih 1942 in 1943 pisal poročila o Balkanu in Podonavju, ki so jih rabili vladni organi.

Zdaj deluje v prodajnem oddelku Threadmiller Corporation, ki ji tudi predseduje. Ves čas je ostal v najtesnejših stikih z Jugoslovani tako v USA kakor v Evropi in ima najboljšo priložnost zasledovati razvoj Titovega komunističnega režima, ki "smo ga mi dovolili Sovjetom, vsiliti jugoslovanskim ljudstvom proti njihovi volji in s tem, da smo kršili obljubo, ki smo jo dali, da bomo skrbeli za svobodne volitve, ko bo vojna končana, in da si bo ljudstvo izbralo režim, kakor bo hotelo."

SMYTHOVO POROČILO

"27. marca 1941 je mala skupina srbskih oficirjev in politikov, izmed katerih so nekateri imeli dobre namene, a niso poznali dejanskih okoliščin, nekateri pa so bili plačani od britanske obveščevalne službe, napravila prevrat in preuklenila vladno. Ki je dva dni prej podpisala nevojaško pogodbo s silami osi na Dunaju. Takrat je Churchill rekel v parlamentu: Jugoslavija je našla svojo dušo. Toda Jugoslavija, zlasti Srbi, so stopili v svojo lastno propast.

Zdaj slave komunisti s presenetljivo odkritosrčnostjo 27. marec kot upor komunističnega ljudstva in kot rojstni dan komunistične vlade v Jugoslaviji. Morda imajo v nečem oziru prav. Brez prevrata z dne 27. marca bi Jugoslavija še danes živel, kot živi Švedska kot svobodna država, čeprav je dovolila Nemcem, da so prevzeli preko švedske zemlje po njenih železnikih čete in vojni material ves čas vojne.

Če bi se to zgodilo, bi se Tito še zdaj skrival pred jugoslovansko policijo in morda bi bil kak Jugoslovan tajnik Združenih narodov, kakor je zdaj Šved. Hitlerjev napad na Stalina dne 22.

junija 1941 je vzpodbudil Tita, da se je pridružil uporniški gibanju, ki je bilo že dobro organizirano in se je krepko borilo pod vodstvom polkovnika Mihajloviča, srbskega poklenega častnika, ki ni podlegel ob splošni kapitulaciji, ampak je šel v gozdove. Navidezno se je tudi Tito boril proti Nemcem.

Tito je Jugoslovane, ki so bili vsi protikomunisti, varal s tem, da svojega gibanja ni proglasil za komunističnega. Imenoval ga je kot ljudske partizanske edinice za osvobodjenje in končno kot ljudsko vojsko za svobodjenje in partizanske edinice. Ta imena in varljiva gesla so omogočila Titu, da je v svojo organizacijo dobil nekomuniste. V začetku je imela njegova stranka samo 12.000 članov.

V nečem oziru so mu pomagali hrvaški ustaši, Hitlerjevi zavezniki na Hrvaškem. Imeli so z njim en skupen interes: uničiti Srbe, največjo narodnostno skupino v Jugoslaviji.

Na njegov rojstni dan, 25. maja 1944, so nemški padalci pregnali Tita iz Drvara v zapadni Bosni. Churchill je opasal v parlamentu ta kraj kot neprodorno in nedostopno trdnjavo. Tita so končno rešili Britanci z avionom in ga prepeljali v Bari v Italijo, kasneje pa na druga mesta, kjer so ga zavezniki komandanti sprejemali z vsemi častmi in ga končno ustoličili na dalmatinskem otoku Visu, ker smo ga mi in Britanci smatrali za dobrega zaveznika in tudi z njim tako postopali. Pamet bi bila tedaj svetovala, da bi ga internirali ali likvidirali in dali vso našo pomoč Mihajloviču, ki je bil tedaj še vedno močnejši od Tita.

Na veliko presenečenje naših ljudi pa se je na Visu pojavil ruski avion, pobral Tita in ga odpeljal v Moskvo, kjer se je sestal s Stalinom. Na njegovo zahtevo je ruska vojska stopila v Jugo-

slavijo, čeprav je bilo dogovorjeno, da v Jugoslavijo ne bo šla nobena zaveznika vojska. Rusi so vstoličili Tita in njegove komuniste in jim pomagali organizirati deželo.

TITOV ROZDEJANJE

Povrh tega in presenetljivo podobno kakor je bilo pobitih 10.000 poljskih častnikov v gozdovih pri Katynu po Titovih sovjetskih varunih, so Titovi ljudje pomorili v kočevskih gozdovih v Sloveniji, v zapadni Jugoslaviji, okoli 11.500 jugoslovanskih častnikov in vojakov, med katerimi je bilo 9.000 Slovencev, ki so bili katoličani, in 2.500 Srbov, ki so pravoslavni.

Ti nesrečniki so prestopili jugoslovansko mejo in prišli v britansko cono Avstrije. Oddali so orožje na zagotovilo Britancev, da jih bodo poslali v internacijo v Italijo. Namesto tega so jih naložili na britanske kamijone in prepeljali nazaj v Jugoslavijo neoborožene. Tam so jih Titovi morilci pobili v orgijskih prizorih komunističnega sovraštva.

Zaradi UNRR-ine pomoči je mogel Tito postaviti pod orožje vojsko 600.000 mož, ki je prisilila Jugoslovane, da so sprejeli novi režim. Vedeti moramo, da je bil v vsaki ednici zaupen komunistični komisar in da zaradi množice volunrov ni bilo mogoče, da bi se vojska uprla.

Tito je izvedel nacionalizacijo imovine na podlagi lažljivih obtožb, da so lastniki sodelovali z okupatorjem ali da so med vojno obogateli. Naša ameriška podjetja so bila podržavljena skupno z drugimi.

Jugoslovanski komunisti so slepo izvrševali sovjetska navodila, dokler niso bili junija 1948 izključeni iz Kominforma. Tisti seji je predsedoval Zdanov,

tekmeec Malenkova, ki je bil kasneje, ko se je Malenkov dvignil, likvidiran.

Tito in njegovi ljudje so 10 mesecev poizkušali priti nazaj v Kominform. Izgleda pa, da so bili jugoslovanski komunisti preveč nacionalistični za Stalinu, ki ni trpel nobenega tekmece, čeprav so izvrševali vsa moskovska povelja.

Jugoslovanski komunisti so uporabljali najbolj surove načine, da bi prisilili kmete v zadruga in socializirano gospodarstvo. To je bila napaka. Kajti v kmetijski državi, kot je Jugoslavija, so kmetje fanatično navezani na svojo zemljo. Kmeta moreš obdavi, moreš mu vzeti skoraj vse, ne dotikaj pa se njegove zemlje, njegovega pluga, konja, krave, ovce in drugega. Kmet bo ubil svojega soseda, če bo ta segel s plugom za pol brazde v njegovo zemljo. Zemlja mu pomeni življenje.

Titov minister policije Aleksander Ranković je leta 1950 izjavil, da so njegovi organi od začetka oblasti do takrat aretirali preko 5 milijonov ljudi. To pomeni, da je bil aretiran vsak tretji človek. Ker je 80 odstotkov prebivalcev kmetov in ker dajejo kmetje odgovarjajoči delež vojaštva, se moramo vprašati, kako more kdo pričakovati, da bo v takih razmerah jugoslovanska vojska lojalna Titu? Kmetje so bili aretirani ponavnež zaradi tega, ker niso vstopili v zadruga ali ker niso hoteli oddati svojih pridevkov po tistih nizkih cenah, ki jih je odredila država.

Časnikarska poročila izgledajo tako, kakor da bi vela zdaj manj ostra sapa proti veri in cerkvi. Dejstvo pa je, da je pod novim zakonom cerkev v težjem položaju, kot je bila. Omejitve cerkvene dejavnosti so zelo hude in cerkveni prazniki so odpravljeni.

(Nadaljevanje na 4. str.)

SLOVENCJI PO SVETU

Kanada

V torek, 14. julija 1953 je umrl v torontski bolnišnici St. Michael's Hospital John Mihelič, doma iz Device Marije v Polju. Pogreb pokojnika je bil v četrtek, 16. julija na torontsko pokopališče Mount Hope. Pogrebne obrede je opravil v italijanski cerkvi Mount Carmel Rev. dr. Jakob Kolarič ob asistenci Rev. Janeza Kopača in še nekaterih angleških duhovnikov.

Pok. Mihelič je bil rojen 1922 v Devici Mariji v Polju. Do vojne je obiskoval gimnazijo v Ljubljani. Ob nastopu komunistične revolucije se je pridružil protikomunističnim borcev. L. 1945 je odšel v begunstvo ter je živel v taborišču št. Vid ob Glini, pozneje pa v Kellerbergu, kjer je bil zaposlen v tab. pisarni. L. 1948 je emigriral v Kanado. Naselil se je v Torontu in bil zaposlen pri Simpsonu do začetka junija t. l., ko se je moral radi boleznj zateči v bolnišniško oskrbo. Po petih tednih hudega trpljenja je v bolnišnici umrl.

Pok. zapušča v Kanadi žalujočo vdovo Jožico, roj. Kotar, s katero se je poročil l. 1951 in hčerko Betty, v domovini pa mater, in tri brate. Vsem tudi mi izrekamo globoko sožalje.

USA

Vse naročnike Svobodne Slovenije v Zedinjenih Ameriških Državah, ki še nimajo poravnane naročnine za to leto prav lepo prosimo, da jo nakažejo na Ligo v New Yorku-League of C.S.A., 238

E. 19th Str. New York 3, N. Y. Naročnina Svobodne Slovenije za pošiljanje z navadno pošto je 6 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto pa 8 dolarjev. Kdor je v zaostanku z naročnino še za lansko leto naj z letošnjo naročnino nakaže tudi naročnino za 1952.

Društveni oglasnik

Informativni članski sestanek Društva Slovencev bo v nedeljo 4. oktobra ob 11.30 to je takoj po slovenski maši. Sestanek bo v dvorani salezijanskega zavoda na Belgrano.

Ob isti uri in na istem kraju bo v nedeljo 11. oktobra 1953 sedmi redni letni občni zbor Društva Slovencev.

Člani in članice Društva Slovencev udeležite se zanesljivo in polnoštevilno informativnega sestanka in občnega zbora.

Tisti, ki žele biti na občnem zboru zastopani po pooblaščenih, naj pravočasno oddajo pooblastila društveni pisarni, obveste naj pa tudi pooblaščenec!

OBVESTILA

Tečaj o državno-pravnih vprašanjih se bo vršil v nedeljo, 4. oktobra zjutraj ob pol deveti uri na Victor Martinez 50. G. Božo Fink bo nadaljeval razpravo o državnih organih (parlament, vlada, ministri, volilni sistemi itd.). Vsi slušatelji lepo vabljeni.

Socialni tečaj bo v ponedeljek, 5. oktobra ob 19. uri na Victor Martinez 50.

Slovenski pevski zbor "Gallus" vabi na

KONCERT

v NEDELJO, 11. OKTOBRA ob 18.30 na MONTEVIDEO 850.

Zbor bo izvajal isti program kot na prvem koncertu ter bo s tem omogočen obisk vsem, ki se zadnjega koncerta niso mogli udeležiti.

Vstopnice dobite pri odbornikih in v trgovini "Santa Julia", Victor Martinez 39, Capital.

"CASA BOYU" - urarna in zlatarna

OLAZABAL 2336

Tel. 76 - 9160

pol kvadre od Cabilda 2300

NAJNOVEJŠE:

Nakit za dame v 18 krt zlatu, kombinirano s srebrom in brazilskimi diamanti:

Zaponka v obliki venčka m\$ 180.—

uhani z obeskom ovalne oblike m\$ 160.—

križ v krasni obliki baroka ... m\$ 160.—

Zapestne ure svetovnih znamk: Doxa, Cyma, Unver, Record Watch Geneve, Hidalgo, Pacar, Silvana, avtomatične in vodotesne.

VSA POPRAVILA UR IN NAKITA — TOČNA IN ZANESLJIVO

(Naše stranke se lahko zglase pri nas tudi ob sobotah popoldne in sicer v našem stanovanju, ki je v I. nadstropju v isti hiši Olazabal 2338, dto. 5)

Predaval bo g. dr. Ahčin o sociološkem pojmu države.

Brošura o drugem socialnem dnevu slov. izseljencev v Argentini je izšla pod naslovom "Naša gospodarska osamosvojitev. Brošura obsega 50 strani in se dobi za ceno \$ 5.— pri odbornikih Družabne pravde in v Dušnopastirski pisarni.

IGRALSKA DRUŽINA V LANUSU bo priredila v nedeljo 11. oktobra ob pol štirih popoldne na cerkvenem dvorišču pri fari sv. Jožefa Remčev kmečko žaloigro "UŽIT-KARJI".

Marsikdo še ne ve...

...da se je v severnoameriški državi Louisiani posrečilo zdravniškom z operacijo ločiti osem tednov stara siamska dvojčka, ki sta prišla na svet zraščena na hrbtu. To je bila prva tovrstna operacija, ki je do zdaj uspela.

SERENO se necesita para industria gráfica en la Capital. Informaciones en esta Administración.

FOTOGRAF

specialist za industrijsko, trgovsko in propagandno fotografijo išče DRUŽABNIKA, ki naj ima nekaj kapitala in veselje do fotografskega dela.

Interesenti naj pošljejo svoje naslove v zaprti kuverti na:

ESLOVENIA LIBRE

Foto 1954

Victor Martinez 50

Capital

RESTAVRACIJA - BAR

LJUBLJANA

Avda. del Trabajo 5986 — Capital Izvrstna domača hrana. Dobra pijača. Za zaključene družbe na razpolago posebna soba. Vsem rojakom se priporočata

GODEC-SERJAK

STAVBARSTVO

Jože Rus

CALLE MOLINA 1114

LINIERS CAPITAL

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascaño

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 38-0122 Buenos Aires

Imprenta, Dorrego 1102 T. E. 54-4644 Bs. Aires

Sporočamo vsem prijateljem in znancem žalostno novico, da nas je dne 13. septembra 1953 po težki bolezni, trikrat zadet od kapi, v starosti 79 let za vedno zapustil naš ljubljeni oče, stari oče in tast

gospod JOŽE MEHLE,

posestnik v Paradišču-Smarje pri Ljubljani.

K večnemu počitku so ga položili na pokopališču v Smarju.

Nepozabnega očeta priporočamo v molitev in blag spomin.

Žalujoci

Jože Mehle, sin z ženo Alojzijo, Stanko in Slavka Mehle,

vnuka v imenu vsega sorodstva.

Buenos Aires, Cikava, Paradišče, Ljubljana,

27. septembra 1953.

Po krajšem hudem trpljenju je 22. septembra v Ljubljani v Gospodu zaspala naša dobra mama, babica in tašča

gospa Milka Kristan, roj. Zalokar

Vso neizčrpno ljubezen njenega blagega srca, ki jo je v neprecenljivih žrtvah in samoodpovedih izžarevala pri vzgoji svoje številne družine, naj ji Vsemogočni milostno povrne z večnim veseljem.

Znancem jo priporočamo v spomin in molitev!

Dr. Mili Kristan, sin, Marjan Kristan, vnuk,

dr. Julij Savelli, zet

Cerro Azul, Buenos Aires, 29. septembra 1953.

"TRIGLAV"

AGENCIA DE EXPEDICION - ENCOMIENDAS INTERNACIONALES
Donato Alvarez 4133 Gobernador Mercante, FCNGR (Bs. As.)

Pošiljamo obleko, živila in zdravila po morju in zraku.

Cena 5 kg \$ 40.— in 10 kg \$ 50.—

NAROČILA SPREJEMAMO:

Zjutraj do 10. ure:	od 16.—19. ure	od 9.—19. ure:
Donato Alvarez 4133	Calle Medrano 199	Calle Sanabria 3582
Gobernador Mercante	esq. Díaz Vélez	Villa Devoto
(ex Villa Dominico)	T. E. 62-3360	eno cuadro od
Prov. Bs. As.	Capital	postaje

POZOR: Na Calle Medrano 199 sprejemamo naročila tudi ob nedeljah do 2. ure popoldne. Vse stranke obveščamo, da je sedaj obvezno dati tudi No. osebne izkaznice.

SUDEXPORT-TRST

Znano podjetje za odpošiljanje paketov iz Trsta. Triletno delo za kliente iz Argentine je zadostna garancija.

Zastopstvo za Argentino:

25 de Mayo 140. 2. of. 15. Tel. 34-8661 in 33-7294, Buenos Aires.

Vsaka pošiljka je zavarovana.
45 kg bele kanadske moke v dvojnih vrečah No. 000 \$ 320.—
Cene blagu za kombinirane pakete po želji naročnika:
1 kg kave Ia extra \$ 46.— svinjske masti 306.—
1 kg kave Rio 42.— 200 gr. konzerva sardin v olju \$ 7.50
1 kg riža splendor 9.— 1 kg najfinjšega prepečenca 45.—
1 kg sladkorja 8.— 1 kg sadnih bonbonov 40.—
1 kg testenin vseh vrst iz kanadske moke 8.—
1 kg pravega hol. kakaa 35.— do 4½ kg \$ 40.—
1 kg orig. Ceylon čaja 85.— do 9 kg 60.—
1 kg orig. ind. popra 162.— do 14 kg 70.—
17 kg — v kanti — čiste do 18 kg 80.—
Iz Argentine odpošiljamo pakete z novim in starim blagom, kakor tudi živila. Za gotove predmete dvigamo dovoljenja, za staro blago preskrbimo dezinfekcijo proti majhni odškodnini.

ALI JE TITO Z NAMI?

Gospe in gospodje. Verjemite mi, da nam niti Tito, ta med komunisti briljantno uniformirani Hermann Goering, niti njegovih 32 divij, ki so največ le na papirju, ne bo pomagalo v vojni proti Sovjetom, če ne bo jugoslovansko ljudstvo z nami.

Zakaj naj bi bili z nami in za nas ljudje, ki mislijo, da naša pomoč samo pomaga na oblasti človeka in režim, ki je poslal v ječe eno tretjino prebivalstva, ki je pomoril sto in stotisoče njihovih sorodnikov, sosedov in prijateljev, ki je ukradel njihovo premoženje in jih z davki prisilil, da so morali zapustiti svoje delo in iti v ječe, ki je uničil njihove cerkve ter storil vse, kar je le mogel, da vrže blato na tiste ljudi, ki jih imajo v častih, in na tista stara izročila, ki jih sveto spoštujejo?

Jugoslavlani so prepričani, da smo mi vzdržali na zblasti njihove sovražnike in preganjance. Oni dobro vedo, da bi bil Tito brez naše pomoči že zdavnaj strmoglavljen. Oni so prepričani, da mu bo orožje, ki ga mu dajemo, služilo za to, da jih še naprej drži v suženjstvu. Zakaj neki naj bi se borili za Tita in naš cilj samo zato, da obdržimo Tita na oblasti?

Jugoslavlani tudi vedo, da tiste suše, o katerih smo govorili in pisali, da so povzročile padec kmetijskih pridelkov, niso bile pravi vzrok nastalih težav. Vsaka dežela pozna suše. Za časa mojega dvajsetletnega bivanja v Jugoslaviji je bilo več hudih suš, toda navzlic temu se je država obdržala na svojih nogah. Resnična suša, ki tare danes Jugoslavijo, je v tem, da ji manjka kmetijskih delavcev, ker so najboljši možni in fante potegnili v vojsko ali v industrijo.

Vzrok teh suš je tudi v tem, ker so tisoče delovnih kmetov nagnali v kolhoze, ki jih vodijo komunistični upravitelji, ki o kmetijstvu nimajo pojma.

Kmetje pa za kolhoze nimajo nobenega zanimanja. Prav tako je res, da nimajo tisti kmetje, ki jim zemljo pustijo, nobenega interesa, da bi pridelali kaj več preko svojih potreb, ker vedo, da jim bo ves višek pobrala država.

Jugoslavija je pred vojno izvažala velike količine žitaric, svinj, konj, itd. Danes nima svinj. Ko je vlada potrebovala denar, je vsako leto sproti zasegla vse žitarice za izvoz. Tako ni ostalo nič za prehrano svinj.

Kmetje vse to dobro vedo. Zagotavljam vas, da se ne bodo borili za tistega, ki je vsega tega kriv.

Časopisi so poročali, da je pred par dnevi prispela v New York skupina jugoslovanskih dijakov, da proučijo ameriški način obdelovanja zemlje.

Gospe in gospodje, Jugoslovanski kmet je neprekosljiv poljedelec. Skozi stotine let je znal ohraniti rodovitnost svoje zemlje. On naših nasvetov ne rabi. Če bi mi zahtevali od Tita namesto da mu dajemo pomoč, naj pusti kmeta pri miru, da bo mogel svobodno obdelovati svojo zemljo, bo imela Jugoslavija kmalu jesti več kot dovolj.

Titovi napori za industrializacijo Jugoslavije zasledujejo očitno cilj, da jo napravi neodvisno od uvoza strojev iz tujine. Z gospodarskega stališča so ti napori škodljivi, a za komuniste imajo svoj pomen. V kmetijstvu je nadziranje ljudi težje. Zato jih treba potegniti iz kmetijstva in natlačiti po tovarnah, kjer je nadziranje mnogo lažje.

KAJ SMO VSE DALI TITU?

Preko UNRRE smo dali Jugoslaviji v blagu kakih 450 milijonov dolarjev. Upravnik UNRRE za Jugoslavijo je bil ruski general. Zato je šla najbrž več kot ena tretjina vse pomoči Jugoslaviji po ravni poti skozi Jugoslavijo v Rusijo.

Najbrž veste boljše kot jaz, da smo pod naslovom in v imenu ECA in MSA

(dve ustanovi Združenih narodov za gospodarsko pomoč) dali Titu lepo vsoto 550 milijonov. Zdjaj je ta vsota najbrž še bolj narastla, saj je Tito pravi mojster v iskanju sredstev in pomoči.

Sovjeti bi lahko pobasali Jugoslavijo po mili volji, kadar bi hoteli, leta 1948., ko so Tita vrgli iz Kominforma ali pa danes. Ker so realisti, se jim ni zdelo pametno, da bi prevzeli neko prazno deželo. Ko jo bomo napolnili z blagom, jo bodo Sovjeti seveda pobrali, ako jim ne bomo izjavili, da njihovo vkorakanje v Jugoslavijo pomeni vojno.

TITO IN SOVJETSKA RUSIJA

Čeprav so Tito in njegovi tovariši po letu 1948., ko so se ločili od Kominforma, kritizirali Stalina, je vendar vse, kar so delali, ostalo strogo v liniji sovjetske politike. Zahtevali so mir v Koreji v duhu sovjetskih zahtev. Zahtevali so, naj se Azija prepusti komunizmu. Za vse to imajo krasno podlago za upanje, da jih bodo v Moskvi z veseljem sprejeli, ko bo sovjetskih načrtih prišel čas za to.

Ne pozabite, da je storil Tito Sovjetom dve veliki usluge, ki sta tako dragoceni, da bi vsaka izmed njih zadostovala, da ga sprejmejo z odprtimi rokami kot koristnega in iskrenega komunisto.

1. S tem da se je Tito navidezno kregal z Moskvjo, je dosegel, da je Amerika obrnila svojo pozornost od Kitajske na Jugoslavijo. To je Stalinu olajšalo, da je privzel Kitajsko, ki smo jo mi brez velikih težav in stroškov prodali z njenimi 450 milijoni preizkušenih ameriških prijateljev. S Kitajsko so dobili Sovjeti odskočno desko, ki jo potrebujejo za osvojitve vse Azije. Ta je zanje več vredna kot Jugoslavija, ki bi jo lahko že davno vzeli, če bi jim bila mar.

2. Ko je Tito povdarjal, da je njegov komunizem "nekaj drugega", je

dosegel, da smo mu dali ogromno pomoč. Posledica te pomoči je bila, da je naš ugled po vsem svetu silno padel. Tisti ljudje, ki jih komunizem zatira, in tisti, ki se bojijo, da jih komunizem napade, le težko verjamejo, da smo Amerikanci proti komunizmu, ker podpiramo Tita, enega izmed vodilnih komunistov. To dejstvo pa zopet pomaga komunistom pri njihovi propagandi, da Amerikanci nismo proti komunizmu kot takemu, ampak samo proti Sovjetski Rusiji, našemu tekmeču za nadvlado v svetu. Oni nas kratkomalo slikajo kot imperialiste. Po mojem mnenju je to pomagalo Titu pri angleški delavski stranki in angleških komunistih. Tito je vse dobro premislil in pretehtal in upa na boljše odnose, kadar bosta Bevan in njegova Delavska stranka prišli na krmilo.

Jaz mislim, da ima Tito z nami samo izgrubo, s Sovjeti pa dobiček. Ako je v primeru kake nove vojne z nami, bo ropadel, ako mi vojno izgubimo. Ako je z nami v vojni, ki bi jo mi dobili, ga bo jugoslovansko ljudstvo takoj preganalo, kajti Jugoslavlani se bodo borili samo, ako jim zajamčimo, da se bodo po dobljeni zmagi rešili Tita.

Razume se, da bo Tito lahko odletel v Švico ali kako drugo državo, kjer si je s tovariši pripravil mehko gnezdo z dolarji, ki smo jih sipali v njegove odprte roke. Bil bi zares neumen, če bi tega ne storil.

Mi bi morali zahtevati, da pride vsa pomoč, ki jo dajemo, tudi res v roke ljudstva. Mi bi morali doseči, da Amerikanci nadzirajo razdeljevanje pomoči, ki jo dajemo. Mi bi morali zahtevati, da Tito preneha spreminjati Jugoslavijo v komunistično deželo. Mi bi morali doseči, da postanejo Jugoslavlani zopet svobodni, da svobodno opravljajo svoje delo in svobodno služijo svojemu Bogu. Dokler potrebuje našo pomoč, da se obdrži na nogah, je najmanj, kar mora Ti-

to storiti to, da nas posluša in da sledi našim nasvetom.

Edini razlog za nadaljnje pošiljanje pomoči Jugoslaviji je, ker bi Tito brez naše pomoči bankrotiral in povzročil strašno bedo v vsej državi, kar bi moglo izzvati sledeče upore v notranjosti:

1. Moglo bi se zgoditi, da se dvignejo rodoljubni, nacionalno misleči ljudje. Imeli bi velike težave, predno bi se uveljavili, ako jim ne bi kdo od zunaj stal ob strani, na primer mi. Danes jim je nemogoče, da bi se medsebojno povezali v trdno organizacijo.

2. Moglo bi se zgoditi, da se dvignejo kominformisti. Njihov položaj bi bil neprimerno boljši, razen ako se ne bi dvignili vojaki kmetijskega porekla proti njim in se pridružili nacionalistom. Kominformisti imajo trdno organizacijo. Oni imajo kljub Titovim naporom, da jih iztrebi, svoje ljudi na vseh važnih koncentracijah. Čeprav jih Tito drži po polozajih kmetijskih taboriščih je še vedno dovolj kominformistov svobodnih, dovolj, da prevzamejo oblast v svoje roke posebno še z ozirom na gospodarsko revščino, ki vlada v državi. Rusija bi jih prav lahko zalagala preko satelitskih držav Madžarske, Rumunije in Bolgarije. V najslabšem primeru bi imeli vedno možnost, da preko teh držav pobegnejo na varno.

Predvsem moramo jugoslovanskemu ljudstvu dokazati, da ga ljubimo. Spomnite se, kaj je zapisal Sv. Pavel v 13. poglavju svojega prvega pisma Korinčanom:

"Pa če bi dal vse svoje premoženje in ga razdelil med uboge in bi pustil tudi svoje telo izgoriti, a bi ljubezni ne imel, nič bi mi to ne koristilo."

Mi moramo jugoslovanskemu ljudstvu dokazati, da ga nismo pozabili in zavrgli. Če bomo to storili, bo dobočnost lepša za nje in za nas. Na dan našega obračuna s Sovjetsko Zvezo bomo potrebovali pomoč vseh. ("Pregled").